



VAN HILVERSUMSE CLEMENSKERK NAAR BUSSUMSE KOEPELKERK

Een orgel uit 1923

Deze maand staat in het teken van het jaar 1923. In de kapel van Mariënborg is een tentoonstelling te zien over het Bussum van 100 jaar geleden. Het toeval wil dat in de Koepelkerk een orgel uit 1923 staat. Het aanschouwde het levenslicht echter niet in Bussum, maar in Hilversum, om precies te zijn in de Clemenskerk aan de Bosdrift. Het heeft in die eeuw heel wat meegemaakt, vooral aan het begin en aan het (voorlopige) einde van zijn bestaan.

De Clemenskerk in Hilversum

In 1914 was aan de Bosdrift in Hilversum de Clemenskerk gebouwd. Al in 1922 was er door architect Jos Cuypers een stuk aangebouwd – dezelfde Jos Cuypers die in 1921 in Bussum de Koepelkerk had ontworpen, maar dat terzijde. Een katholieke kerk is niet compleet zonder orgel, dus

werd er in 1922 een orgel besteld bij orgelbouwer Steinmeyer in Beieren. Het kostte 6680 gulden (nu ongeveer 55.000 euro) en het zou uiterlijk in februari 1923 geleverd worden. Maar op de reis van zijn geboorteplaats naar de plaats van bestemming in Hilversum kwam het door het Ruhrgebied. Dat was in de nasleep van de Eerste Wereldoorlog bezet door Frankrijk, en de Fransen zagen de orgelpijpen aan voor militair materieel en namen ze in beslag. Het Nederlandse consulaat in München moest er aan te pas komen om ze op betere gedachten te brengen en zo arriveerde het orgel met enkele maanden vertraging in Hilversum.

Aan de eredienst onttrokken

Daarna braken rustiger tijden aan, want het orgel werd uitsluitend voor kerkelijke doeleinden gebruikt – er mochten in katho-



■ De Clemenskerk aan de Bosdrift in Hilversum. Foto: Rijksdienst Cultureel Erfgoed

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET GEMEENTEARCHIEF

www.gooienvchistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden



Muiden en de Hollandse Waterlinie

Tijdens het rampjaar 1672/1673 werd het gebied van Muiden tot aan Gorinchem onder water gezet. Deze linie van water beschermde het gewest Holland tegen het oprukkende Franse leger. We zien de Vesting Muiden geheel omgeven door water, met op de voorgrond de verdedigingswerken van het Muiderslot (gezien vanaf de Zuiderzee). De ets is vermoedelijk van de hand van kunstschilder Cornelis Gerritsz Decker (1620-1678).

BRON: COLLECTIE FRANÇOIS RENOÛ



■ Op zijn nieuwe plek in de Koepelkerk.

Foto: Lillian Mulder

Het orgel werd op zijn nieuwe locatie in gebruik genomen door dezelfde John Scott uit Londen, die in 1986 in de Clemenskerk het eerste concert verzorgde.

Ter ere van de honderdste verjaardag van het orgel organiseren Steinmeyer-Organzoektocht en het Lokatieteam Mariakerk, met financiële steun van de gemeente Gooise Meren, een reeks van 8 orgelconcerten. Het laatste daarvan, uitgevoerd door Wybe Kooijmans, hoofdorganist van de Grote Kerk Naarden, vindt plaats op zondag 24 september om 14 uur. Toegang gratis, na afloop collecte!

lieke kerken nog geen orgelconcerten worden gegeven. Dat veranderde in 1986. Nadat het orgel grondig was gereinigd van alle roet die wierook en kaarsen erin hadden achtergelaten, werden er maandelijks concerten gegeven. De eerste bespeler was John Scott, organist van de St. Pauls Cathedral in Londen. In 1996 kwam aan die concertreeks echter een einde, toen de Clemenskerk aan de eredienst werd onttrokken, of in gewone mensentaal: werd gesloten.

Niet van een leien dakje

Een probleem was dat kerk noch orgel een monumentstatus hadden en beide dus op de nominatie stonden om te worden gesloopt. Eeuwig zonde, vonden ze in Hilversum, en na veel getouwtrek lukte het in 2003 om zowel de kerk als het orgel op de (rijks) monumentenlijst te krijgen, vooral dankzij de inzet van Arie den Dikken, destijds monumentenambtenaar van de gemeente Hilversum. Toen kon men op zoek gaan naar geld voor restauratie en herbesteding. Ook dat ging niet van een leien dakje. Uiteindelijk werd er ruim 4 miljoen euro gevonden voor de restauratie van kerk en orgel, maar toen trok in november 2010 de betrokken woningbouwvereniging de stekker uit het project. Subsidievoorwaarde voor de restauratie was dat het project voor eind 2010 gestart zou zijn. Te elfder ure bracht BOEi, de Nederlandse Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van industrieel (en inmiddels ook religieus) erfgoed uitkomst. Op 22 december 2010, krap 10 dagen voor de deadline, werd het werk aangevangen. Momenteel is de kerk in gebruik bij Flight Deck 53 Trampolinepark.

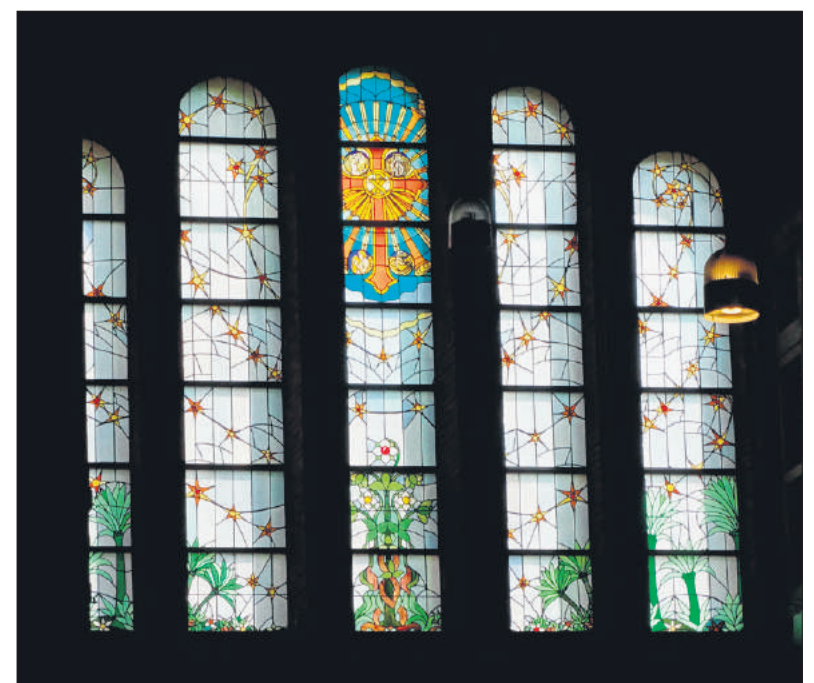
In de Koepelkerk

Het orgel bleef buiten de boedeloverdracht. Van meet af aan was het de bedoeling van het bisdom het orgel in een andere kerk onder te brengen. Gelukkig mocht de subsidie voor de restauratie mee naar de nieuwe locatie. En zo kwam de Steinmeyer in de Bussumse Mariakerk (Koepelkerk)



■ Het orgel in de Clemenskerk.

Foto: Ton van Eck



■ Het raam van Lambert Lourijsen.

foto: Klaas Oosterom

terecht. Daar kreeg het echter geen plek op de door de architect ontworpen koortribune boven de hoofdingang van de kerk. Daar zou het immers het zicht hebben weggenomen op het prachtige glas-in-lood raam van Lourijsen.

Het bovenstaande is ontleend aan het Programmaboekje april-september 2023 – 100 jaar Steinmeyerorgel, Koepelkerk/Mariakerk Bussum

Nol Verhagen